

Nr 203.

Av herr Nihlfors, om ändrad lydelse av § 55 mom. 1 riksdagsordningen.

1948 års riksdag antog såsom vilande för vidare grundlagsenlig behandling och beslöt 1949 slutgiltigt en ändring av bl. a. § 55 riksdagsordningen, varigenom en utökning av motionstiden vid riksdagens början fastställdes. Vid behandlingen av proposition nr 244 år 1948 med Kungl. Maj:ts förslag till ändringar i riksdagens arbetsformer ställde sig emellertid riksdagen avvisande till ett i propositionen framfört förslag till förenkling av sättet för avlämnande av motioner. Däremot antogs ett samtidigt av Kungl. Maj:t framfört förslag till förenkling av sättet för avlämnande av propositioner till riksdagen. Dessa hade ditintills lämnats av något statsråd under pågående plenum. Under år 1949 infördes den enklare ordningen att propositionerna skulle kunna inlämnas till riksdagens kansli. En proposition kunde dock icke anses vara avlämnad förrän den anmälts i kamrarna av talmännen. I samband med att detta förslag framlades i proposition nr 244 till 1948 års riksdag uttalade sig vederbörande departementschef om motionsavlämnandet på följande sätt:

Beträffande sättet för avlämnande av motioner synes en motsvarande rationalisering kunna genomföras. Enligt 55 § riksdagsordningen gäller att motionen skall skriftligen avlämnas till protokollet. Detta innebär, att motion skall väckas vid kammарplenum. Motionären, som måste vara personligen närvarande i kammaren, har att muntligen anmäla att han har en motion att framställa, varvid han skall avlämna motionen skriftligen avfattad. Har motionären förfall, kan han ej låta motionen framföras av någon annan ledamot, såvida ej denne biträder motionen. I sådant fall kommer emellertid den som framgår motionen i kammaren att betraktas som motionär. De sakkunnigas förslag innebär att motion skall kunna avlämnas till talmannen. Emellertid synes liksom i fråga om proposition böra genomföras den ytterligare förenklingen att motion skall få inlämnas till kammarens kansli. Den bör givetvis då inlämnas inom sådan tid, att den kan anmälas vid det plenum, då den enligt huvudregeln sist kan väckas. De föreslagna ändringarna i fråga om sättet för motions avlämnande kräva ändring i och tillägg till 55 § riksdagsordningen.

Som förut nämnts antogs den föreslagna förenklingen i fråga om avlämnande av propositioner. Däremot ställde sig konstitutionsutskottet avvisande till den av departementschefen väckta tanken att motsvarande förenkling också kunde genomföras beträffande lämnande av motioner. Dock kunde en viss förenkling ske genom ändrad tillämpning av gällande grund-

lagsbestämmelser. Motiveringen till utskottets ställningstagande var följande.

På denna punkt har emellertid utskottet ej ansett sig kunna biträda departementschefens förslag. I likhet med 1946 års sakkunniga anser utskottet, att motionsavlämnandet icke bör förenklas i vidare mån än att motion kan lämnas direkt till talmannen. Närvaron i kammare av vederbörande motionär, då motion avgives, synes utskottet vara av så väsentlig betydelse, att det icke bör slopas enbart av rationaliseringshänsyn. För motionären kommer den av utskottet föreslagna metoden för motionsavlämnande att innebära en väsentlig praktisk fördel, eftersom den ger honom möjlighet att, såsom redan 1946 års sakkunniga framhållit, bestämma vid vilken tidpunkt under kammarens sammanträde han skall avlämna sin motion. Ett på detta sätt förenklat motionsavlämnande synes kunna genomföras genom ändrad tillämpning av 55 § riksdagsordningen i dess nuvarande lydelse.

Under de år som gått sedan riksdagen tog denna ståndpunkt till sättet för motions avlämnande har otvivelaktigt kunnat konstateras att den vidtagna förenklingen varit till fördel. Den tidigare ordningen fick mot slutet en lätt komisk anstrykning, då motionärerna vid slutet av ett kammarplenum stod upp i sina bänkar, mumlande ohörbara ord om sina resp. motioners »klämmar», och överräckte motionsexemplaren till de vaktmästare, som ilade omkring för att samla upp motionerna. Den nuvarande anordningen, som ju tillåter motionär att när som helst under plenum avlämna sin motion antingen till talmannen eller kammarens sekreterare eller någon särskild kanslitjänsteman med placering å talmanspodiet, medför särskilt i början av riksdagen den effekten att köbildning uppstår, därför att plena är mycket korta. Det har t. o. m. hänt att motionärer av praktiska skäl fått börja lämna sina motioner redan innan plenum tagit sin början. Då likalydande motioner skall väckas i båda kamrarna samtidigt under kort plenum uppstår ibland stora svårigheter för motionärerna att hinna med denna samtidigthet.

Den på konstitutionsutskottets initiativ företagna vällovliga förenklingen får sin fulla effekt blott om motion skall väckas vid s. k. arbetsplenum. Men om t. ex. sista motionsdagen inträffar vid bordläggningens plenum en lördag och motion ej hunnit färdigställas till arbetsplenum å onsdagen i samma vecka, måste motionären invänta lördagens plenum på 2 å 3 minuter, ehuru han skulle ha kunnat i kansliet inlämna motionen kanske på torsdagen eller fredagen, då utskottsarbetet pågår.

Jag har kommit till den uppfattningen, att Kungl. Maj:ts förslag år 1948 bör upptagas till förnyad prövning i vad det avser förenkling av sättet för avlämnande av motioner.

Med anledning av vad ovan anförts hemställas,

att riksdagen måtte för sin del såsom vilande för grundlagsenlig behandling besluta att § 55 1. mom. riksdagsordningen skall erhålla följande ändrade lydelse:

1. Motion — — — till handa.

Motion, som — — — till handa.

Har — — — början.

Vad i — — — kammaren.

I frågor — — — pågår.

Motion bör skriftligen avlämnas till protokollet eller ock ingivas till kammarens kansli inom sådan tid, att den kan anmälas vid det sammanträde då den sist må väckas. Ej må — — — sammanföras.

Stockholm den 27 januari 1954.

Folke Nihlfors.